

KAKO SE DAN-DANES OGLAŠAJO DELAVCI

Menda tako, kot so nekoč ponujali sužnje na prodaj. Saj razlike v oglaševanju ni opaziti nobene. — Treba je čitati le okrožnico "Clearance" štev. 13 zvezne službe za brezplačno posredovanje dela.

Washington, D. C. (F. P.) — Telesna sužnost je odpravljena. V času te sužnosti so razpostavljali sužnje javno na trgu, da so jih kupci videli. Sužnji so imeli na prsih prilep listek, ki je pripovedoval, koliko so stari in kaj znajo. Večini je to delo opravljalo trgovec s sužnji ali pa njegov uslužbenec, ki je razkrical na glas starost in zmožnosti sužnjem na trgu. Tega zdaj ni več, ampak forma je le ostala, ki je precej podobna oni pred sedemdesetimi leti.

Pogledati je treba okrožnico "Clearance" št. 13, ki jo je izdala zvezna služba za brezplačno posredovanje dela. Tu čitamo koliko so delavci stari in kakšne so njih sposobnosti, ki iščejo delo.

Računovodja se takole ponuja v službo: Starost 50 let. Učilišča na izobrazbo. Dovolil je tehnično trgovsko šolo. Dobro podučen v modernih bižniških metodah. Ima 30 let izkušnje kot računovodja in pregledovalec računov. Ima zmožnosti za nadziranje pisarniških moči. Reference neovrgljive. Fin tip. Fizično krepak. Zmerna plača za v zameno zelo vestnega dela. Kraj, Washington ali pa jug.

Ponuja se tudi ravnanje za grobarstvo prodajalno. In ker je star še petdeset let, pripoveduje služba za brezplačno posredovanje dela, da je fine osebnosti in da fizično prenese najtežji napor.

Zenske se tudi ponujajo v delo. Večkrat je povedano, da so telesno močne, ki so vajene delati v družbi ljudi prve vrste in so dovršile študije na učiliščih. Starost je navedena od 20 do 30 let. Ponujajo se v službo kot tajnice za ravnanje proti mezdni od \$100 do \$150 mesečno.

Cestni železničarji sprejeli staro mezdo

POSTALI SO SLABOTNI.

Nadulnični uslužbenici so pa odklonili ponudbo.

Chicago, Ill. — Cestnoželezniški uslužbenici so sprejeli s splošnim glasovanjem staro mezdo lestvico. Zanj je bilo oddanih 7,531 glasov, proti pa 1,818. Zdjaj prejema po 75 centov na uro.

Ampak nadulnični uslužbenici so odklonili ponudbo. Za odklonitev je bilo oddanih 807 glasov, za sprejem pa 515. Po sedanji lestvici prejmejo motorniki po 77 na uro, sprevozniki pa po 71 centov.

Cestnoželezniška družba je zahtevala najprej, da se mezda znižja za pet centov na uro. Nadulnična železniška družba je pa bila pri volji plačevati po stari mezdni lestvici.

Nadulnična železniška družba zdaj govori, da je najbolje, ako se spor predloži razsodišču.

Uslužbenici niso podali še izjave v tem oziru.

VELIKA KUKLUKSKLANJADA V GLAVNEM MESTU.

150,000 jih bo v pohodu.

Washington, D. C. — Klanovci so dobili dovoljenje, da pride velik javen pohod v glavnem mestu. Hoditi bodo morali brez mask na obrazu. L. A. Mueller, zastopnik Kuklusklanja, trdi, da bo od 150,000 do 200,000 članov z povorki.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Green, predsednik A. F. of L., obsodil Kelloggovo protimehiško izjavo; vlada menda nastopa v interesu Anglije.

Zamorski delavci se pripravljajo na kongres v Chicagu.

Čikaški cestnoželezniški namestenci sprejeli staro mezdo.

Stara garda obdrži visoko carino na sladkor.

Tvrdba, ki je prodajala pletilne stroje, prišla v škripce.

Zrtve železniške nesreče se vračajo v Chicagu.

Po svetu.

Vsi delavci na Kitajskem zastavkajo 25. junija.

Vladna kriza na Francoskem.

Orožna konferenca v Ženevi končana.

Sleparška "plotilna" tvrdba razkrinkana

Družba v Buffalu, ki je prodajala stroje za pletenje nogavic, je v kaši.

Buffalo, N. Y. — Zvezne poštne oblasti so uvedle postopanje proti Auto Knitter Hosiery Co., 630 Genesee st., katera je oglašala po časopisih stroj za pletenje nogavic. Poštni oddelek v Washingtonu je na priporočilo poštnega inšpektorja C. F. Forda iz New Yorka ustavil vso pošto, naslovljeno na družbo. Istočasno so bile aretirane tri osebe, ki so vodile business družbe. Aretirani so bili Oscar F. C. Kuhnau, predsednik družbe, njegova žena in Burton Bigelow, upravitelj. Bili so izpuščeni, ko je vsak položil \$10,000 poroštva.

Družba je obtožena, da je zlorabljala pošto v sleparske namene. Prodajala je potom dopisovna pletilna stroje po \$60 do \$80 s pogojem, da ženske, ki kupijo stroje, lahko prodajo družbi vse napletene nogavice. V resnici pa ni družba marala nogavic in je na vse načine odsvetovala odjemalcem pošiljanje blaga, ko je enkrat prodala stroj. Družba je eksistirala 10 let in v tem času je vzela lahkovernim ljudem okrog šest milijonov dolarjev.

Družba je tudi prodajala delnice. Na tisoče oseb po vsej deželi je "investiralo" denar. Delnice so po \$22, a do prednedavnim so bile vredne komaj \$4.25; mnogi delničarji jih ponujajo po \$3.

Velika brezposelnost na Angleškem

V enem tednu je 43,000 delavcev izgubilo delo; 1,291,000 delavcev je brez dela.

London, 18. jun. — Uradno poročilo pravi, da je dne 8. junija bilo 1,291,000 delavcev brez dela v Angliji. V enem samem tednu je 43,000 delavcev stopilo v armado brezposelnih, v dveh tednih pa 104,000.

Medtem pa, ko londonski listi suhoparno objavljajo te številke, počajo na drugi strani o sijajnem festivalu angleške visoke družbe v Ascotu, kjer se vrše sijajne parade s kraljem na čelu.

Delavski organ "Daily Herald" izjavlja, da problem brezposelnosti v Angliji ni bil še nikdar tako akuten in vlada je s svojim lastnim poročilom priznala, da se je njen program glede izboljšanja delavskih razmer korenito izjalovil.

Sovjeti zapro veliko ječo.

Moskva, 18. jun. — Sovjetska vlada je sklenila odpraviti samostansko ječo na otoku Solovceki v Belem morju.

VREME.

Chicago in okolica: V soboto nestalno. Lahki vzhodni vetrovi. Sonce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

GREEN KRITIZIRA KELLOGA RADI MEHIKE

Coolidge pobira angleški kostanj iz žrjavice; poslanik Sheffield je zaniel prepir. Mehika ga ne mara.

Washington, D. C. — William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, je v sredo izjavil, da je državni tajnik Kellogg naredil veliko napako, ko je pozval mehiško vlado, naj se drži mednarodnih obilgacij in bolj zaščiti življenja in lastnino ameriških državljanov v Mehiki. Green je dejal, da so nedavnjaške sile v Mehiki, kj neprehoma spletakarijo in anujejo načrte za novo revoluto, najbolj vse Kelloggovih besed.

Washington, D. C. — Najnovejša vest se glasi, da je kontroverzno med ameriško in mehiško vlado zakrivil ameriški poslanik v Mehiki James R. Sheffield, ki se poteguje za angleške interese. Sheffield je vzel v oskrbo zadve angleškega poslanstva v Mexico Cityju, ko je Anglija pretrgala diplomatske stike z Mehiko in od tedaj je neprestan protestiral pri mehiški vladi v imenu Anglije in angleških kapitalistov. Istočasno je prišla vest iz Mehike, da je bivši predsednik Obregon rekel: "Amerika vsekakor skuša pobirati angleški kostanj iz žrjavice."

Uradniki tukajšnjega mehiškega poslanstva bi najrajši videli, da se Sheffield ne vrne več v Mexico City.

Mexico City, 18. jun. — Stalna kongresna komisija je večeraj izrekla zaupnico predsedniku Callesu glede njegovega odgovora ameriškemu državnemu tajniku Kelloggu.

Na Kitajskem postaja vroče

Ubijanje stavkarjev in dijakov ne učinkuje pomirljivo. — Američani so na varnem. — Ruski svetovalci spremljajo kantonske generale.

Washington, D. C. (F. P.) — Kitaj postaja nevarno bivališče za zapadne imperijaliste in celo za zapadne misijonarje in trgovce. Tako se glase poročila, ki prihajajo v Washington iz uradnih in neuradnih virov. Ubijih je bilo osem kitajskih dijakov v Hankovu. Ubile so jih britske sile kmalu potem, ko je bil ubit en stavkar v Kiukiangu. Veliko življenj je bilo izgubljenih tudi v Sangaju. Ta dejstva so razplamtela sovražne čute tudi v oddaljenih krajih v Kitaju. Konzularne brzojavke poročajo dan za dnem o drhalih, velikih demonstracijah, izkrcavanju japonskih in drugih vojaških čet, da ščitijo življenja in posest. Naznamili, da so radikalne sile, ki so podpirale pokojnega Sunjatsena, apostola kitajskih delavcev, qsovjile Kanton, so sledile vesti, ki so opisovale podivjanje zmagovalcev.

Poroča se, da so vsi Američani in njih lastnina, "pravi brzojavka generalnega konzula Jenkinsa v Kantonu. "Ampak do časa, ko sem odposlal to brzojavko še imam stikov z oddaljenimi misijonskimi postajami. "Kantonske generale spremljajo ruski vojaški svetovalci, ki so vodili boje in katerim je pripisati brez dvoma kantonsko zmago."

Dorothy Perkins je kriva.

New York. — Dorothy Perkins, 17-letna deklica, ki je umorila svojega ljubimca Thomasa Templetona, je bila v sredo pred sodiščem spoznana kriva uboja prve vrste. Čaka jo 10 do 20 let ječe. Perkinsova je najmlajša morilka, kar jih je bilo do danes pred sodiščem v New Yorku.

MacMillan plove na severni točaji

Raziskovalec je izpremenil originalni načrt; najprvo bo iskal Amundsena.

Boston, Mass. — Kapitan Donald B. MacMillan je v sredo opoldne zapustil tukajšnji pristan s parnikom "Peary" na svojem devetem potu v polarne kraje. V soboto dospe v Wicasset, Maine, kjer ga čaka njegova skuna "Powdoin", katera ga povede dalje proti severu. MacMillan ima seboj na krovu parnika tri amfibijske eroplane, katerih se posluži njegova ekspedicija pri raziskovanju arktičnih krajev namesto sani in psov, katere je rabil na svojih prejšnjih potih.

MacMillan je dejal, da ne pojde direktno na obširni in doalej še neznani polarni kos sveta z imenom Crocker Land kakor je izprva nameraval, temveč krene proti rtu Kolumbija, kjer bo iskal Amundsena in njegove tovariše. Morda se zadržati teden dni. MacMillan je mnenja, da se Amundsenova ekspedicija nahaja v enem izmed treh krajev, katere on obišče. Amundsenu je zdaj zmanjkalo živeža, že je šel na Kolumbijski rt. Ameriški polarni eksplorator se bo mudil na Arktiku do srede avgusta in vrne se okrog 20. septembra.

Zamorski delavski kongres v Chicagu

ZBOROVANJE BO PRIČELO DNE 25. OKTOBRA.

Reševala se bodo važna vprašanja za zamorske delavce.

Chicago, Ill. — V zgodovini zamorcev bo zelo važen dan 25. oktober, ko prične zborovanje zamorskega delavskega kongresa. Na kongresu bodo zastopniki zamorcev po svojih strokovnih, političnih in gospodarskih organizacijah. Udeležili se ga bodo tudi belopoltniki. Manjkali ne bodo na njem tudi zastopniki zamorskih poljedelskih delavcev.

Provizoričnemu odboru, ki je sklical kongres in vodi vsa pripravljalna dela, načeluje Lovett Fort-Whiteman, zamorski pisatelj in organizator. V tem odboru so zastopani zamorski organizirani asfaltni delavci, vodovodni monterji, kuharji, matakariji, pristaniki in poljedelski delavci, mornarji, postrežniki v spalnih vozovih in drugi.

Organizirani so bili lokalni odbori v večjih mestih, da seznajajo zamorske delavske mase z važnostjo kongresa.

Tem odborom je poverjena naloga, da skrbje, da bo kongres dobro obiskan in dobro zastopano zamorsko delavno ljudstvo.

Veliko dela, da bo kongres dobro obiskan, izvrši tudi list "Negro Champion", ki ga izdaja odbor za obdržavanje kongresa. List izide dvakrat v mesecu in ima veliko cirkulacijo, dasiravno je še mlad.

Precej važno vprašanje na kongresu bo odprava razlike v ravnanju z belopoltnimi in zamorskimi delavci. Pečal se bo tudi s plemskimi predsodki, ki povzročajo linčanja in še druga preganjanja zamorcev. Kongres bo vpostavil zahtevo, da morajo biti zamorski delavci plačani enako za enako delo in da se smatrajo zamorski delavci enakopravnimi z belopoltnimi. Kapitalistom ni ta zahteva nič kaj všeč. Kajti če se zamorski delavci prično zavedati, da so ljudje, se ne bodo dali izrabljati kot stavkokaži.

Radij odkrit v Kanadi.

Toronto, Ont. — Dva prospektorja, Charles Earle in E. W. Austin, sta odkrila radioaktivno rudu v Haliburtonu. Uradni zvedenci, ki so pregledali vzorce, pravijo, da je ruda bogata na radiju. Prospektorja sta hitro potegla tisoč akrov sveta naokrog.

GENERALNA STAVKA KITAJSKIH DELAVCEV

Strajk je določen na 25. junija. Drugi Anglež napaden in smrtno ranjen v Sangaju. Poslaniki velesil priporočajo vladam milejšje pogodbe s Kitajci. Sovjetska vlada v Kantonu.

Kanton, 18. jun. — Zastopniki kitajskih revolucionarnih organizacij so večeraj zaključili, da pozovejo vse kitajske delavce na generalni protestni štrajk dne 25. junija.

Sangaj, 18. jun. — P. S. Gavin, angleški državljau in policist v šangajski mednarodni koloniji, je bil najden na cesti z osmimi ranami od sekirice. Zdravniki pravijo, da ni upanja na okrevanje.

Položaj v Sangaju je nezapremenen. Včeraj so bile ponovne delavske demonstracije v domačinskem delu mesta. Več ko 15,000 delavcev in dijakov je prisostvovalo.

Peking, 18. jun. — Italijanski poslanik Cerruti je v imenu diplomatskega zbora naslovil na kitajsko vlado novo noto, opozarjajoč na resnost položaja in zahtevajoč potrebnih ukrepov.

Cete kristjanskega generala Feng Ju-hsianga se nahajajo zunaj mesta in spopad s Čang Tso-linovimi četami še ni izključen. Čang je večeraj na prošnjo konzulov okupiral tujezemske koncesije v Tientsinu.

Kanton, 18. jun. — Zmagovite ljudske čete, ki so zveste stranki kuomintang, imajo absolutno kontrolo nad mestom in širokim okolišem. Voditelji kuomintanga so odpravili sistem civil. garnizone in organizirali novo vlado po zgledu ruskih sovjetov. Komisija sedmih mož bo odlej vladala v mestu.

Sangaj, 18. jun. — Tujezemski diplomati, ki tu konferirajo s komisijo kitajske vlade, katera preiskuje vzroke revolte, so večeraj zagotovili kitajske delegate, da bodo priporočili svojim vladam, da omilijo pogodbe s Kitajsko. Diplomati priznavajo, da so Kitajci v mnogih ozirih upravičeni do avtonomije.

Colnina na sladkor ostane visoka

ALI SO NASVETI SENATORJA SMOOTA S COLNINO KAJ V STIKU?

La Follette je že lani povdarjal, da je colnina na sladkor nepotrebnost.

Washington, D. C. — Colnina na sladkor ostane visoka. Tak je odlok predsednika Coolidgea, ki je eno leto uvaževal priporočilo zvezne tarifne komisije za znižanje colnine.

Cena za sčičeni sladkor je v tem času nekoliko padla, kajti trustovci dobro vedo, kaj delajo. Sladkorni trust ima pod svojo oblastjo sladkor iz pese in sladkornega trasa. Gospodar je nad produkcijo v Združenih državah in na Kubi.

Senator La Follette je lani poleti podal izjavo, ki je govorila, da je Coolidge za nekaj mesecev potlačil priporočilo tarifne komisije, da se colnina na sladkor zniža. Komisija je znižanje priporočila s tremi proti dvema glasovoma. Pokazal je tudi, da visoka colnina poje Američanom na tisoče in tisoče dolarjev vsaki teden.

Liga narodov naj kontrolira denar.

Ottawa, Ont. — Bankovni in trgovski odsek kanadske zbornice je te dni predložil, da naj Kanada priporoči ligi narodov, da liga prevzame kontrolo nad valutami članskih držav in na ta način stabilizira denarno vrednost in cene.

Razvoj francoske vladne krize

Socialisti, dasi še omahujejo, se vedno bolj oddaljujejo od Painlevoe vojne politike v Maroku. — Novo poročilo, da je Abdel-Krim ubit.

Pariz, 18. jun. — Kriza v francoski vladi se kmalu razvije do točke, ko bo moral Painleve izpremeniti svojo večino v parlamentu ali podati ostavko. Painleve bo stal pred alternativno: dati slovo bloku leve in se nasloniti na center ter deloma na blok desnice ali prepustiti vajeti komu drugemu.

Kriza se je poostрила zadnje dni, ko se je Painleve vrnil z letalom iz Maroka. Socialisti so ga takoj prišli v zbornici in zahtevali podrobno poročilo o položaju na fronti. Painleve je odgovoril, da počaka s poročilom nekaj dni. Rekel je le toliko, da "naši možje se hrabro drže in francoski vojaški zdravniki vrše izvrstno delo." Neki socialistični list je ironično pristavil: "To je lepo, da se naši možje dobro drže, ampak mi bi radi vedeli, koliko je onih, na katerih zdravniki tako izvrstno delajo."

Sinoči je bila konferenca socialističnih poslancev; navzoč je bil tudi centralni izvrševalni odbor stranke. Mnogi člani so zahtevali, da se stranka postavi v opozicijo glede Maroka, kajti glede maročanskega vprašanja je Painleve ravno tak kakor je bil Poincare.

Fez, francoski Maroku, 18. junija. — Včeraj se je zopet raznesla nepotrjena vest, da je bil Abdel-Krim, vodja rebelnih Rifjancev, ubit pred par dnevi, ko so Francoski metali bombe na rifjanske postojanke.

Amerika podpisala orožni pakt v Ženevi

Konferenca o kontroli mednarodne trgovine z orožjem in strelivom je zaključena.

Ženeva, Švica, 18. jun. — Mednarodna konferenca o kontroli mednarodne trgovine z orožjem in strelivom je bila večeraj zaključena. Podpisana sta bila dva protokola. Prvega, ki se tiče trgovine z orožjem, je podpisalo osemnajst držav, drugega pa, ki izključuje bolezenske bacile in strupene pline iz bodoče vojne, je podpisalo 27 držav, med temi tudi Združene države.

SENZACIJE KOT V ŠUNDROMANIH.

Če pojde tako naprej, bodo prodajalci šundromanov napravili slabe kupčije.

Chicago, Ill. — Pametni ljudje se še niso odpočili od smeha, ki ga je povzročila vest, da je neki pobožnik iskal državnega pravdnika v okrajnem poslopu in oddal strel na sarženta Currana, nakar je pobegnil, že prihaja v javnost druga senzačna vest, kakeršne se čitajo le v šundromanih.

Neki cestnoželezniški sprevodnik je dejal, ko je čital to vest: "Včeraj so nam pripovedovali v listih, kako je pobožnik prišel v okrajno poslopje in je oddal strel na sarženta Currana s namenom, da ga ubije. Dasiravno je mogoče še pet ali več strelav tičalo v samokresu, je pa pobegnil in tako dal priliko Curranu, da ga ubije. Ali je res kateri pobožnik na svetu tako neumen? Danes nam pa pripovedujejo, da je pobožnik pomolil italijanske mu delavce samokres pod nos v tunelu podulne železnice in mu zagrozil, da ga ubije, če ne gre hitro iz tunela. Res dober človek mora biti ta pobožnik, da se kar nalašč nastavlja policiji, da ga bo ložje prijel. Kar dve sto petdeset policajev je na to prebrskalo vse koticke v predorih, seveda zaman."

Po teh besedah je sprevodnik pijunil na časopis in ga vrge od sebe.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.
Advertising rates on agreement.
Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"
UNION LABEL APPLIED FOR
Datum v objavi: 21. maj (May 21-25) poleg vsakega imena na naštem seznamu, da vam je s tem davkom potrdila naročnina. Posredno je preverljiva, da se vam ne moti list.

Ko je voda zaradi te ali one sile iz Perzijskega morja nastopila po nižjih ravninah Evfratovih, naredil je ladjo za rešitev svoje rodovine skrbni bogohotiči Pafis-Adra. Kakor imenitno je širila pripovedi (ohranjene s ključnimi črkami) nekake Noe. Čuteč, da se zemlja ne more pomiriti in da vode vedno više nastopajo po Evfratovih ravninah, vzel je svoje s šivalimi in živežem vred, kar se je dalo spraviti v ladjo. V pravem času je preskrbel rešitev sorodstvom, predno se je odprla zemlja in iz širokih raspek izlivala voda v tem, ko je strahna nevihta s ploho in hudournimi vrtilci nalila toliko vode, da je poudarjen zalila čez in čez vse Evfratovo dolino. — Ali so te vode same vzdignile Noetovo ladjo, ali je tudi planilo morje kakor pri Krakatavskem potopu? Če primate okrajne po Evfratovih okolicih, tega ne omenja nobena povest. Toda od morja in nasproti Evfratovi reki in njenemu toku so prišle te vode bodi si od gole nevihte, bodi si od morskanske naliva, kar valjalo so Noetovo barko in je posle od morja proti notranjemu svetu ter jo zanesle na bregovje tistega hribovja, katero na sever imajo Tigriške doline.

Ali ni smela? Ravno takrat, ko je bila nastavljena vrela, v katero so imeli padati "In-God-we-trust" za obljubljen dnevnik —
Baš v momentu, ko so kapali dolarji miloščine za v revni bajti živečega svetega očeta —
V hipu, ko se je snovala kampanja za in obreževanje zoper gl. odbor S. N. P. J. z namenom, dobiti vsaj nekoliko vpliva na prihajajočo konvencijo —
Torej v hipu "največje ofenzive" proti socialistom in svobodnim elementom — sta se oglašila dva duhovnika iz Pennsylvanije in javno povedala, da so naki čikaški franciskani največji humbergarji in zjedale!

CIVILIZACIJA, ZAKRUŠI OBRAZ!

Tam na jugu leži država Florida. To je tisti polotok, kateremu je dal španjski odkritelj Juan Ponce de Leon to ime, ker je bilo obrežje lepši in pisanih cvetic, ko ga je prvičkrat uzri zgodaj spomlad. Ampak ta dežela danes cvete le še za bogatino, z delavci pa ravna jo kot nekdanj s sužnji.

V javnost so prišle vesti, da pretepajo kazence v ječah in delavce v šumah, ki nabirajo terpentinovno olje. Tam pretepajo z bičem tudi stavljujoče delavce.

V Miamiu so zastavljali pristanišni delavci. Stavka je v Združenih državah priznana legalno sredstvo, s katerim se delavci bojujejo za izboljšanje svojih razmer. Ampak v Floridi ne sodijo tako. Pooblaščenec organizacije Mornarskih transportnih delavcev, Robert F. Bierley izjavlja, da je policija pograbilna njega in še dva tovariša — Vogelburga in La Monica — in jih odgnala na policijsko postajo. Njih aratracijo je zahteval ladjaki častnik. Na policijski postaji so jih imeli zaprte 36 ur, ne da bi jim dovolili zvezo z zunanjim svetom. Nato so jih naložili na avtomobile in odpeljali iz mesta. Pretepali so jih s kovanimi napetnicami v avtomobilih, ko so jih peljali iz mesta. Ko so bili na samoti, so jih slekli do nagega. Vrgli so jih na tla, eden krvnikov je sedel na nogah, drugi na glavi, in nata je pričel svizgati bič. Pretepali so jih, dokler se borili niso utrudili.

V Floridi ima glavno besedo sladkobesedni Bryan. Vsaka njegova izgovorjena beseda je modrost. Soljski svet je prepovedal na njegovo priporočilo učiti teorijo o evoluciji. Biblija je modrost vseh modrosti. In ker biblija slika maščevalnega boga — zob za zob, oko za oko — ni nič izrednega, ako ondodni mogotci brutalno pretepajo mirne ljudi, ki uče delavce, da se morajo organizirati proti svojim izkoriščevalcem. Ti mogotci žive v domišljiji, da je bog ustvaril hlapce in gospodarje. Ako hlapci niso pokorni, tedaj jih je treba učiti pokorščine z najbrutalnejimi in zverakimi sredstvi. Niti na um jim ne pride, da so delavci tudi ljudje in da so rojeni s tistimi pravicami kot mogotci in da imajo ti delavci človeške občutke.

Ob času telesne sužnosti so se v južnih državah prepirali duhovni med sabo, ako imajo zamorec dušo. Zagovorniki sužnosti so izjavili, da je nimajo in da se zato z zamorec lahko ravna kot z živino. Gospodar lahko ubije zamorec, ga muči na najbolj grozovite načine, pa ne stori greha. In tudi v današnjih dneh se bodo našli mogoče ljudje, ki ne verjamejo v teorijo evolucije in bodo trdili, da se bogatni rodili kot ljudje, organizirani delavci pa kot živina. Opravičevali bodo s svojimi nauki najbrutalnejše postopanje napram organiziranim delavcem.

Fakti govore, da do danes niso bili še nobenega milijonarja v Floridi, dasiravno so nekateri izvršili že prav grde zločine v tej državi. Blé je le za delavce — siromake, ki se ne morejo ubraniti sirovin, ki so v razvoju nastale najmanj par stoletij, kar pričajo njih živalaki instinkti.

Gladkobesedni Bryan ne protestira proti tem brutalnostim, ki jih izvršujejo nad organiziranimi delavci. Preveč je zaposlen z bojem proti nauku o evoluciji in govori po tisoč dolarjev za bogate zemljiščne trgovce in mešetarje.

Nekoč je bil predsedniški kandidat demokratične stranke. Takrat je pobral dobra zrna iz programa populistične stranke, da potegne ljudstvo za sabo. Nastopal je v vlogi največjega prijatelja priprostega ljudstva. Ampak kako daleč sega njegova ljubezen do tlačnega in zatiranega delovnega ljudstva v Floridi, pa dokazuje njegov molk vprico brutalnosti, ki jih uganjajo oboževalci velike denarne močnje v Floridi.

Ako bi Bryan nastopil za interese delovnega ljudstva v Floridi, tedaj ga seveda bogati zemljiščni mešetarji in trgovci ne potrebujejo. V tem slučaju bi poiskali katerega drugega zlatoustnika, ki bi obdrževal reklamne govorce po tisoč dolarjev.

JAVNA SUŽNOST

(Glasilo Slovan S. N. P. J. in Službeni Prosveta.)
Is Pennsylvanije. — Ne morem molčati na napad Tona Grdinata, ki ga je izvršil na članico društva števil. 78.

Tona Grdina, odprto povem v Prosveti in ne v tvoji šiki, da nisem prisegel, ko sem postal član jednote, da bom silil papaju in njemu daroval svoj zlatužek.

Oglasila se je članica iz Chicago, da ni treba nabirati darov za papeža. Takoj je Grdinata z rohljed, da mora članica pred porotni odbor. Vaak pameten človek bo dejal, da je nepotrebno nabirati darove za papeža okoli delavcev. Ako je papež vse za pravil, kar je imela cerkev, naj prodá še svojo kromo, o kateri govore, da je vredna milijone dolarjev.

Vprašam Grdinata, zakaj se on nikdar ne pobriga za družine stroičnih rudarjev, ki so bili sešiti v rudniških ali so v njih pomorščiki smrtno na drug način? Zakaj ne gre sam nabirati darov?

Grdina oglasa svoji k svojim. Zakaj ne nabira darov za Slovence, ki so ostali pod italijanskim jarmom, marveč pobira darove za Italijana — papeža, o katerem noben pameten človek danes več ne verjame, da je ubog ujetnik?

Nedavno se je pričela akcija za gradnjo doma za slepce v starem kraju. Ali se je vrhovni poveljnik K. S. K. J. s svojim pomočnikom — urednikom slike — še kaj pobrigal za ta zavod?

Mislili smo, da je naš Tonček še v Rimu in obližuje papeževo copoto. Pa kakor vidim, je še doma in "fehta" za očeta v Rimu. Tonček, Tonček, srečno pot in povej očetu v Rimu o tožbah naših bratov, ki zdihujejo v Primorju pod italijanskim terorjem. Oče je sicer Italijan, pa se mogoče usmilil naših bratov v Primorju, ko mu pohlevno izročijo denarno močnjo in pohlevno poljublj njegovo copoto. Saj veš, da pregovor pravi, da zlato še železna vrata prebija.

Ko človek čita Edinost, glasilo K. S. K. J., se nabote prime za glavo in vpraša samega sebe, ako se res dobe na svetu še tako neumni ljudje, ki verjamejo, kar je tiskanega v teh listih.

Pravaveti in S. N. P. J. pa ključem: Le naprej, napredna struja! Iz arna, ki ga seješ, raste sad, pred katerim se nazadnjaštvo umika. — Opazovalec.

Meadow Lands, Pa. — Ze meseca januarja t. l. je bil v Prosveti apel dramskega kluba "Tri-glav" v Meadow Landsu, Pa., naj jugoslovanaka društva po zapadni Pennsylvaniji nikar ne prirejajo kakih večjih prireditvev za dne 4. julija 1925, ter nam pomagajo prvi v zgodovini slovenskih društev tudi do tistega, kar najbolj potrebujemo.

Kakor nam je dosedaj znano, so tudi vse naselbine vpoštevale našo prošnjo, edino Bridgeville, Pa. dela izjemo. Reči moram, da sem bil prav presenečen, ko sem v Prosveti z dne 3. julija čital vabilo za omenjeni dan in nisem mogel zapopasti, ali se to godi radi nagajivosti in škodoželjnosti, ali pa radi potrebe. Prišel sem po dolgem premišljevanju in po površnem poznanju razmer do zaključka, da se to dela, čeprav ne toliko radi škodoželjnosti, največ radi dobrega "businessa" par oseb.

LA FOLLETTE JE BOLAN.

Washington, D. C. — Senator La Follette leži bolan že več dni. Muči ga nahuha v sapniku. Zdravniki pravijo, da je bolnik v kritičnem položaju, toda nevarnosti še ni.

Pariški busi lezejo kot polži. Pariz, 18. jun. — Soferji in sprevedniki avtobusov so sklenili, da bodo vozili samo en kilometr na uro v znak protesta proti odalovitvi nekaterih nameščencev. Rezultat njihovega sklepa je, da avtobusi danes lezejo kot polži po pariških cestah.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na prodaj Kalliova matica S. N. P. J.

LA FOLLETTE JE BOLAN. Washington, D. C. — Senator La Follette leži bolan že več dni. Muči ga nahuha v sapniku. Zdravniki pravijo, da je bolnik v kritičnem položaju, toda nevarnosti še ni.

Pariški busi lezejo kot polži. Pariz, 18. jun. — Soferji in sprevedniki avtobusov so sklenili, da bodo vozili samo en kilometr na uro v znak protesta proti odalovitvi nekaterih nameščencev. Rezultat njihovega sklepa je, da avtobusi danes lezejo kot polži po pariških cestah.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na prodaj Kalliova matica S. N. P. J.

LA FOLLETTE JE BOLAN. Washington, D. C. — Senator La Follette leži bolan že več dni. Muči ga nahuha v sapniku. Zdravniki pravijo, da je bolnik v kritičnem položaju, toda nevarnosti še ni.

Pariški busi lezejo kot polži. Pariz, 18. jun. — Soferji in sprevedniki avtobusov so sklenili, da bodo vozili samo en kilometr na uro v znak protesta proti odalovitvi nekaterih nameščencev. Rezultat njihovega sklepa je, da avtobusi danes lezejo kot polži po pariških cestah.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na prodaj Kalliova matica S. N. P. J.

LA FOLLETTE JE BOLAN. Washington, D. C. — Senator La Follette leži bolan že več dni. Muči ga nahuha v sapniku. Zdravniki pravijo, da je bolnik v kritičnem položaju, toda nevarnosti še ni.

Pariški busi lezejo kot polži. Pariz, 18. jun. — Soferji in sprevedniki avtobusov so sklenili, da bodo vozili samo en kilometr na uro v znak protesta proti odalovitvi nekaterih nameščencev. Rezultat njihovega sklepa je, da avtobusi danes lezejo kot polži po pariških cestah.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na prodaj Kalliova matica S. N. P. J.

LA FOLLETTE JE BOLAN. Washington, D. C. — Senator La Follette leži bolan že več dni. Muči ga nahuha v sapniku. Zdravniki pravijo, da je bolnik v kritičnem položaju, toda nevarnosti še ni.

Pariški busi lezejo kot polži. Pariz, 18. jun. — Soferji in sprevedniki avtobusov so sklenili, da bodo vozili samo en kilometr na uro v znak protesta proti odalovitvi nekaterih nameščencev. Rezultat njihovega sklepa je, da avtobusi danes lezejo kot polži po pariških cestah.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naredi si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdal in ima na prodaj Kalliova matica S. N. P. J.

Indijanci ne vedo nič o evoluciji! Vsi indijanski rodovi — brez malega vsi — imajo imena po živalih. Sveto pismo ne ve nič o Indijancih kakor ne ve nič o Ameriki. Pojasnilo, kdaj je Bog ustvaril indijanskega človeka, bi bilo zelo zanimivo. Nič manj zanimivo bi bilo, če bi nam kdo — na primer g. Trunk — hotel povedati, da li so bili tudi Indijanci v Noetovi barki. Še bolj zanimivo pojasnilo bi bilo, zakaj so se mogli Indijanci tako ponizati, da so si dajali živalskega imena. Indijanci se vendar niso razvili iz medvedov, bizanov, bivolov in jelenov! Ne, to ni mogoče, absolutno ne!

Pertinentna vprašanja. Ali so tudi cesarji in kraljevi krvniki ustvarjeni po božji podobi? — Peter Slabe, West Allis, Wis.

Kaj je novega po svetu. Jaka: Šikaj sem, da se je Triglav premulil na Kubo. Ali je res? Luka: Da — to je bilo v tistem svetem letu, ko so Brezje hodile po morju in plavale po suhem v Lemont.

Odmor v Floridi. Zadržje dni je Bryan utihnil. Najbrž se ogleduje v zrcalu blockhead.

Ekonomski vzroki. Nekateri delavci bi veliko bolj zapodili evolucijo, če bi se njihove plače malo hitreje razvijale.

Dobre vesti iz Jugoslavije. Kralj je zopet prišel počivat na Bled.

Majk bo molčal. Častnemu predsedniku neke katoliške flakovne družbe priporočamo, naj svetuje uredniku Majku, da nam v glasilo pogrebniškovne jednote pojasni — koliko ingodwe-trustovcev stane taka obleka, kakršno je štajerska podpredsednica najbolj kranjske jednote obračala v družbi svoje ga običajnega spremljevalca v milwauški trgovini. Ali je taka za slavnosti izbrana, velika obleka res dovolj prostorna, da lahko pokrije vsa gnilo moralo našega lažikatoličanstva v Sheboyganu? Nas ima radovednost ravno tako kakor tistega očividca, kateremu je potem adjutant Tone na "krof" pritilnil! — Majnikova kraljica iz Sheboygana.

Vojne ne bo. Vojne z Mehiko najbrž ne bo. Preavtili gospod Morgan so preveč zaposleni v Evropi.

Dogodek št. 102. Pred leti sem se nekega lepega popoldneva pripeljal s kolesom v večji kraj na Gorenjakem. Pripeljal sem se do šole ravno v trenutku, ko je kapitan spustil deklice na prsto. On se je tudi nahajal med njimi. Ker je bila celata polna nadobudne mladine, stopim s kolesa in ko korakam med njimi, mi kakih dvajset deklek pokaže jeziki in to vprico kaplana. Kaplan je sicer gledal bu-tasto, kakor da nič ne vidi, toda videl je dobro. Dejstvo, da se je to zgodilo v njegovi navzočnosti, mi je bilo dokaz, da je on na ta način vzgajal otroke, da smejo javno na cesti zasramovati vsakega, kdor ne trobi v klerikalni rog. Taka je bila in taka je še katoliška šolska vzgoja. — Frank Lipar, Miners Mills, Pa.

K. T. B. Agitacija za "Trunk"

Čarolinski proces v Indijah

Rumunec, običajni umor, se zagovarja, da je običajno delo njegove "copernice" žene. Grozne izkoriščenje praznovernih Rumunec.

Gary, Ind. — Američani so prenehali sežigati čarovnice pred dve sto leti. Kdor torej hoče danes iskati copernice v Ameriki, mora iti med rumunske naseljenke ali med take, ki so ravno tako neumni kot Rumunec.

Prihodnji tork se otvori v Crown Pointu obravnava proti Georgu Terpu, ki je obtožen, da je v septembru 1923. ubil Petra Carpenterja in Theodora Hordo v Garyju. Policija je izprva mislila, da sta umorjenca padla iz avtomobila, pozneje se je pa dogladno, da sta bila udarjena s takim predmetom po glavi. Terpo je po umoru izginil in pred kratkim je bil aretiran v Pennsylvaniji ter pripeljan nazaj v Gary. Obtožnica se glasi, da je Terpo ubil svoji žrtvi v prepri, ko je bil pijan.

Terpo pa noče priznati zločina. Njegov zagovor je, da je cigan Safran Gabor izvršil dvojni umor, njegova lastna žena Ana, ki je čarovnica, je pa naredila, da je bil on aretiran. Terpo trdi z vsoto odločnosti, da je njegova žena copernica, ki ima "hudčevno punčko", s pomočjo katere izvršuje svoje čarovanje in terorizira ne samo njega, temveč veliko število drugih oseb v rumunski naselbini. Rumunci imajo neki tak strah pred to žensko, da ji plačujejo reden davek, oziroma podkupnino, da jim ne dela škode s svojo coperniško močjo. Nekateri so ji plačali po \$300, ona pa udobno živi na račun svojih neumnih rojakov.

Terpov zagovor je, da je potepuški cigan Gabor ubil Hordo in njegovega prijatelja Carpenterja iz maščevanja, ker je Horda dal zapreti cigana, ko mu je prodal "mašino za delanje denarja". Mašina je bila seveda sleparija in cigan je moral v zapor. Da li je cigan v zvezi s "čarovnicami", se ne ve. Terpo pravi, da je moral na ženo prepisati posestvo v starem kraju in od tistega časa bi se ga rada iznebila. "Zacoprala" mu je že na več načinov, ampak najbolj mu je "zacoprala" zdaj, ko je nanj svalila krivdo dvojnega umora.

Kaj poreče porota iz dvanajstih ameriških, farmarjev, ko bo slišala o rumunskih "copernikah", je drugo vprašanje.

NEČLOVESKE RAZMERE.

V hiši s šestnajstim sobami živi šestnajst zamorskih družin.

New Orleans, La. (ANLC) — Gen. Allison Owen, kateremu je trgovsko društvo poverilo nalogo, da načeluje kampanji za čiščenje mesta, je naletel na hišo s šestnajstim sobami. Te sobe so devet čevljev široke in dvajset široke. V vsaki taki sobi stanuje po ena zamorska družina s otroci. Vsaka družina kuha v svoji sobi, v kateri ni ventilacije. Za razsvetljavo služe sveče ali petrolejke. Kuha se na pečeh s kurjavo na olje. Vsaka družina mora plačati vsaj teden \$2.50 stanarine naprej. Staniki te hiše je belopoltnik in trditelj, ki trdi, da je zentleman.

OBRAVNAVA PROTI SHEPHERDU.

Chicago. — V palači kriminalnega sodišča, kjer se vrši obravnava proti W. D. Shepherdu, v splošnem govori, da država ni imela poraz v tem procesu. Glavna prica "dr." Charles C. Faime je vedno čaka na pričanje. Stanopniki države so v sredo namnili, da ne morejo prevzeti obsega odgovornosti za to prico in predlagali so, naj sodnik J. Lynch pokliče Faimana na odgovornost. Zagovorniki so bili presenečeni vsled izjave in Shepherdovi odvetniki so srdito ugovarjali temu, da bi Faime nastopal kot "nevtralen" prica. Faime je tudi obtožbo kot Shepherdov soodvetnik, ker mu je baje prodal tisoč bacile za umor mladega milijonarja McClintocka. Sodnik je sredi izjavil, da naslednji teden razsodi glede Faimeovega zvečanja.

FAJMOŠTER DR. CASE JE PREJEL SVOJE.

Najvišje sodišče verjame mrs. Lelandovi.

Chicago, Ill. — Veliko prahu je dvignila vest med pobožniki in cerkvenjaki, da je mrs. Lelandova izpovedala svojemu možu, da je grešila z dr. Casom, fajmoštom prve baptistovske cerkve v Oak Parku in da je njen soprog vložil tožbo za zakonsko ločitev. Vršila se je obravnava za zakonsko ločitev in ovčice, ki jih je pasel dr. Case, so prihajale redno k obravnavi, da vidijo svojega pastirja v vlogi mučenika. Case je nastopal oblastno in trdil, da se ni dotaknil žene, ki ga je javno pred vsem svetom dolžila greha. Obravnava je končala ugodno za Casa. Soprog Lelandove ni dobil zakonske ločitve. Cerkenjaki so nato privedli Casu veliko slavlje, ki je nastopil v vlogi mučenika. Ampak soprog Lelandove ni mogel. Dasi ravno ni bogat, je vložil priznanje na višje sodišče, kajti njemu je bilo za njegovo dobro ime. Cerkenjaki so mu namreč očitali, da si je vsot stvar famillii, da dobi zakonsko ločitev.

Zdaj je najvišje državno sodišče podalo svojo razsodbo. In ta razsodba je neugodna za Casa. Izreklo je, da je sodnik izvršil pomoč, ki ni dovolil Lelandu zakonske ločitve.

Fajmošter si ne bell lag zaradi razsodbe, ki je zanj neugodna, ampak se tisti dan, ko je bila razsodba objavljena, je nastopil zvečer pred svojo čredo in jo vodil pri molitvi.

Fajmoštri raznih veroizpovedanj — eplakopalnega, presbiterijanskega in metodističnega drže s Casom in pravijo, da imajo zaupanje vanj.

Ampak višje sodišče je podalo razsodbo, ki obsega 46 strani. V tej razsodbi pravi najvišje sodišče, da naj sodnik Charles M. Foell dovolil Albert R. Lelandu zakonsko ločitev in obenem je pronašlo, da je njegova soproga izpovedala resnico, da je grešila s Casom.

TRIJE ZASTRUPLJENI V RESTAVRACIJAH.

Restavrater aretiran.

Chicago, Ill. — James McGuire, star 37 let, Samuel Selbinger, star 45 let in Herman Glinderman, star 47 let, so se v Kanovi restavraciji najedli krompirjevih kolačkov. Nekaj minut kasneje, ko so nehali jesti, so zboleli, in eno uro kasneje so umrli. Dr. Frank Schlinger, ki jim je dal prvo zdravniško pomoč, meni, da so bili otrovani s pomenom. To je strup, ki ga povzroča pokvarjena hrana.

Policija je aretirala restavraterja.

TRUST DOBI ZOPET VEC BIZNISA.

Chicago, Ill. — Mestni svet je sprejel resolucijo, ki nalaga razvažalcom mleka, da se poslužijo naprav, da bo manj ropot pri razvažanju mleka zgodaj zjutraj. Občinski svetovalec Tooman je priporočil, naj konji dobe podkove iz kavčuka, vovzvi pa šine iz tega materiala.

Trust za kavčuk se veseli teh resolucij. Zanj pomenijo več biznisa.

\$4,935 ODSKODNINE ZA POŠKODBE DOBLJENE PRI EKSPLOZIJAH.

Girard, Kans. — Porota je priznala Edward Reederju \$4,935 odškodnine za poškodbe, ki jih je zadobil l. 1923 pri eksploziji v rudniku "Drunken Monkey", ki je lastnina T. R. in G. Coal kompanije. Porotniki so se posvetovali samo uro in pol. Obravnava je predsedoval sodnik Beezley.

Naval na zlato se je izjalovil.

Vancouver, B. C. — Armada zlatolastkalcev, ki je drvela čez hrib in dol v Dease Lake, kjer so baje bile odkrite plasti zlata, se zdaj vrača nazaj praznih rok in praznih žepov. Prevarjeni siromaki pripovedujejo, da je zlato zelo malo. Trije izkušeni rudarji so delali dva meseca in v tem času so izprali zlatega prahu komaj za \$1.60. Največ denarja so naredili oni, ki so sodnarsko "claim" ob "zlatega potoku" po več sto dolarjev.

KOMPANIJSKA POLICIJA JE PREJELA PRVA.

Njen napad je razknil rudarje.

New Waterford, N. S. — Stavka rudarjev v premogovnikih britskega jeklarskega trusta je trajala tri mesece brez vsakih nemirov. Rudarji so ostali doma, premog pa pod zemljo. Ampak trust je hotel za vsako ceno producirati premog s stavkokaži. Kompanijska policija je zasedla centralo za proizvajanje gonilne sile, ki se nahaja tri milje od tega mesta. Bil je močan oddelek policije, ki je bil pripravljen z orožjem podučiti rudarje, da je trust gospodar, ki ukazuje.

Rudarake stavkovne straže so se umaknile v park za igranje oporišne žoge. Tukaj so se jim pridružili še drugi rudarji. Bilo jih je par sto.

Policija je zasedla centralo zjutraj okoli pol petih. Do popoldne se je zbralo približno dva tisoč rudarjev. Kompanijska policija na konjih se je pa zakadila med rudarje, da jih razprši. Bilo je pet in štirideset policajev na konjih, ki so upali, da bodo rudarji tekli kot bojišči zajci na vse strani, ko se vanje zakade s konji in s količmi udrihajo pa njih glavah.

To upanje se ni izpolnilo. Ko se je oddelek kompanijske policije zakadil v rudarje, so ga rudarji obkrožili in pričeli vlačiti policaje s konji. Rudarji niso bili oboroženi, ampak so bili praznih rok. Strahopetni policaji so pa potegnili samokrese in pričeli streljati na neoborožene rudarje. Ubita sta bila rudarja William Davis in Gilbert Watson. To je podgledalo rudarje in padli so s pestmi po kompanijski policiji. V petnajstih minutah so stavkarji zasedli centralo. V tem boju so bili ranjeni še trije rudarji in en policaj. To priča dobi jasno, da rudarji niso bili oboroženi. Nato je kompanija prosila za vojaško pomoč in pripovedovala in lagala, da se rudarji obnašajo kot roparji.

V premogovnikih na Bretanskem rtu je pričela rudarska stavka agodaj v mesecu maju. Zastavilo je dvanajst tisoč rudarjev, ker je družba zaprla več rudnikov na jugu in je 2,000 rudarjem odpovedala kredit v svojih prodajalnah, tako da bi morali počasi umirati lakote. Vsa pogajanja so se razbila, ker je kompanija zahtevala, da se sniža cena za deset odstotkov.

Dogodki sami govore, da je kompanija provocirala stavko in sedanje nemire.

V DRŽAVI 50-LETNE PROHIBICIJE SE KUHA ŽGANJE.

Biriči imajo polne roke dela.

Girard, Kans. — Biriči so se pripeljali na staro Lambovo farmo in obkolili staro ribiško koč. Našli so v nji 150 galon žganja, 550 galon namake in več vreč sladkorja. Kotel za kuhanje žganja je bil tudi v nji.

Kuhanje žganja v državi 50-letne prohibicije prav dobro cvete.

Američani našli grško-rimsko mesto v Egiptu.

Kairo, 18. jun. — Arheološka ekspedicija michiganske univerze, ki raziskuje tla starodavnega mesta Karanis, je odkopala več kot 2000 predmetov, ki osvetljujejo življenje in kulturo iz grško-rimske dobe. Mesto Karanis je cvetelo zadnja in prvo stoletje pred in po Kristu. Odkritih je okrog 300 hiš in več kot 1000 sob, ki so bile zasute s peskom. Med najdenimi predmeti je tudi majhna knjižnica 450 zvezkov v grščini, ki je najbrž velikega zgodovinskega pomena; dalje velika zbirka steklenih posod, 50 koskov, mnogo kosov dobro ohranjenih obleke in preko sto kornadov lesenega orodja. Suha pesčena tla so vse te predmete ohranila skoraj v perfektnem stanju.

Protifranosko gibanje v Alžaciji-Loreni.

Pariz, 18. jun. — V "odrešeni-ma dešclama" Alžaciji in Loreni se je pojavilo dvojno gibanje. Prvo-stremlje za avtonomijo v okvirju Francije, drugo pa deluje za popolno neodvisnost Alžacije-Lorena.

Agitacije za "Prosveto".

Kako naj dobim dobrega odvetnika

(F. L. I. S.)

Težko vprašanje za človeka, ki dobro ne pozna okolščin v tej deželi, je izlasti on, kam naj se obrne za nasvet. Ako se nasvet nanaša na zakon, primerna oseba za to je dober odvetnik (lawyer). Vprašanje pa nastane, kje in kako naj si zagotovi dobrega odvetnika? Dobro je to premisliti, predno človek zabrede v kake težkoče glede zakona. Ako človek počaka, dokler ne nastane nujna potreba, je dostikrat prepozno.

V Združenih državah so odvetniki organizirani v takozvanih Bar Associations (odvetniška združenja ali zbornice). Imamo odvetniško organizacijo za vse Združene države, takozvano American Bar Association. V vsaki državi pa obstoja State Bar Association. Te organizacije predstavljajo organizirano odvetništvo (bar) in imajo neko liko kontrole nad posameznimi odvetniki. Zato eden izmed načinov, da si človek prikaži dobrega odvetnika, je ta, da to stori potom Bar Association. Predsednik ali tajnik take organizacije je v stanu dati dober nasvet glede izbire odvetnika.

Razlog, zakaj treba biti previden v izbiranju odvetnikov, je ta, da tega poklica dostikrat opravljajo nekatere skupine ljudi, ki niso pravniki. Nekateri člani teh skupin se izdajajo za odvetnike in opravljajo odvetniške posle v svojo korist. Drugi se zovejo "adjusters", "runners", "agents" itd. "Runner" je večinoma človek, katerega business je, da pridobi kliente in jih izroči odvetnikom, pri čemur večji del dobička gre v žep "runnerja". V takih slučajih se dostikrat dogaja, da se od klienta zahteva polovica vsega, kar bo odvetnik v stanu iztožiti; na tak način klient je na izgubo. Dogovori na podlagi 50-50 so redkokdaj upravičeni. Ako človek nima denarja, da bi kaj plačal vnaprej na račun stroškov, je še veliko poštenih odvetnikov, ki bodo sprejeli pravdo na podlagi bolj ugodnih pogojev kot je delež 50%.

Kar se tiče javnih notarjev, je znano, da notarij v Ameriki nimajo one oblasti kot v starem kraju. V Ameriki je javni notar oseba, postavna imenovana in o polnomočena, da overuje dokumente. Ako je notar ob enem odvetnik, je to čisto slučajno.

Ako ima klient sitnosti s svojim odvetnikom, naj se obrne na Bar Association. To je primeren kraj, kamor naj se pritoži. Odvetniška organizacija ima poseben odbor za pritožbe, takozvani Grievance Committee, ki bo preiskoval, kaj je na stvari.

Za siromaka, ki nima denarja za plačanje odvetnika, imamo društvo za pravno pomoč (Legal Aid Society) v civilnih pravih in javnega obtožitelja v kazenskih stvareh. Mnogokrat Bar Associations imajo tudi poseben odbor za brezplačno pravno pomoč; naj se človek v tem pogledu obrne na Bar Association, ki bo dala potrebne informacije.

Treba dobro zapomniti si, da pravnik, ko postane odvetnik, prisече, da ne bo zaviščeval pravde zato, ker klient ne plačuje odvetniških stroškov. Zato vsak pošten odvetnik in zlasti najbolj sloveči odvetniki so vedno pripravljeni pomagati človeku, ki potrebuje njihovo pomoč, naj plača stroške ali ne.

Ko si je človek zagotovil dobrega in poštenega odvetnika, naj umno rabi njegovo pomoč. Predno človek sklene kako važno pogodbo, naj se obrne na advokata za njegov nasvet. Ob smrti kakega člana družine, v težkočah s hišnim gospodarjem ali z najemnikom, v stvareh družinskih težav, skratka povsod, ko je zakon vmes, je nasvet odvetnika nezogibno potreben.

Ako Bar Association ni v stanu priporočati tega ali odvetnika, obrnite se do ugodnega človeka ali društva, ki morda ve za dobrega odvetnika. Na vsak način naj človek nič ne opusti, da si od najboljše strani zagotovi najzanesljivejša priporočila glede značaja odvetnika.

Slavica Karan
Naslovilna in upr. 1924.

Podporna Jednota
Zbiranje 17. Junija 1927.
v dvorani Slavica.

SLAVICA KARAN: 2857-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calmar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 183, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jose Zavortnik; upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zelenikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2527 E. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Kridman, 13111 Kensington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 E. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Turtell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 288, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Sular, Box 164, Green Kana, na jugozapad. Frank Klun, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Burger, predsednik, 543 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Zavortnik, E. No. 1, Minadale, Ill.; Frank Zajc, 2639 W. 54th St., Chicago, Ill.

Združitevni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Josko Oreh, 2629 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEROVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POREKI: — Korespondenca v glavnih odborih, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA FIEMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE SADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVIO: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volje se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE SADEVE V SVETU S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Burgerju, predsedniku nadzornega odbora, ligar naslov je agoraj.

Vsi prisilni na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročila in spili vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Pregledovanje priseljencev v inozemstvu

(F. L. I. S.)

Ena izmed največjih težav priseljencev je ta, da on mora potovati do vrat Amerike, predno ga pristojna priseljeniška oblast preuči in izreče, da li se sme izkrcati ali da li ga treba nazaj poslati. Poudarjalo se je vedno, da če bi se ta pregled vršil že v starem kraju, bi bilo prihranjeno mnogo gorja in obupa onim neorečnejšem, ki so se podali na pot zastonj. Ameriški priseljeniški zakon pa določa, da oblast, ki pripušča priseljenec v deželo, je priseljeniška oblast v pristanišču prihoda. Da se sedež pripuščajoče oblasti prenese v inozemstvo, bi bilo treba spremembe zakona in mednarodnih pogodb; mnoge inozemske vlade pa sploh k temu ne bi pristale.

Sedaj pa je bil storjen jako zanimiv in morda dalekoseten začetak, da se to vprašanje reši v mejah obstoječega zakona. Dne 28. maja so na parniku "Leviathan" odpotovali Mr. Coert Du Bois, vodja urada za vize v državnem departmentu, pomožni delavski tajnik White in pomožni generalni zdravnik federalnega zdravstvenega urada. Svaha njihovega potovanja je, da; ukrenejo pri ameriških konzulatih na Irskem potrebne priprave za natančnejši pregled priseljencev pred njihovim vkrcanjem. Ameriškim konzulatom bodo prideleni federalni zdravniki in priseljeniški nadzorniki kot posvetovalni organi, da pomagajo konzulom izvršiti pregledovanje priseljencev, predno se jim izda priseljeniška viza. To je povsem v okvirju obstoječega zakona, kajti je itak dolžnost konzula, da se preprča e pristupljivosti dotičnega priseljenca. Težkoča je v tem, da nimajo konzulati potrebnih strokovnjakov, ki bi bili v stanu izvršiti natančen pregled.

Na Irskem bodo sedaj konzulati opremljeni s strokovnjakim oshjem za pregledovanje priseljencev. To vse se vrši z odobrenjem vlade svobodne države Irske. Gre sedaj za poskus, da se vidi, v koliko je na podlagi priseljeniških zakonov mogoče nadomestiti večji del sedanjega pregledovanja in izpraševanja priseljencev v ameriškem pristanišču potom enakega pregleda v starem kraju. Na tak način bi bila nevarnost zelo majhna, da bi bil kak priseljenec povrnjen nazaj po svojem prihodu v ameriško pristanišče, odpravilo bi se mnogo gorja in težav, ki jih doživi priseljenci sedaj trpijo, in

KOŽNE BOLEZNI

povzroča mnogo trpljenja v teh slučajih je treba jemati;

SEVERA'S

ESKO

razkuševalno masilo.

Olažja razdrsenje, odpravi arbolec in druge arbolec izpušča na koži.

Cena 50 centov.

Proizvedeno naprej pri lekarni.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Proizvede in se pripravljajo, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najzanejši.

Grocerijam, sladničarjem in v prodajalnih mestih dano primerno popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

O epidemski blaznosti

Spisal Fran Goestl.

KONEC.

Po grozoviti kugi, ki se je pričela leta 1348, se kot črna smrt splošno razširila po Evropi ter pomorila skoro tretjino prebivalstva, so se bičarji razprostrli daleč po Nemčiji in sosednjih deželah.

Znano je, da se pri groznih, moralnih kugah ter vobče pri izrednih pogubnih nezgadah človeštvo vda dvema nasprotnima ekstremoma: velikemu razkošju, samopašnosti in polnosti, češ, da negotovi čas pred pretečo smrtjo porabi še kolikor mogoče ter se naužije vseh mesenosti — in pa asketični, pretirani pobožnosti, hoteli z različni pokorami izbrisati svoje pregrehe in potolažiti razžaljeno božanstvo; tako je tudi omenjena kuga rodila asketično bičarstvo. Od cerkve do cerkve, od mesta do mesta je potovala velika množica

ljudi brez razločka spola, starosti in stanu, bičaje se in prepevaje spokorne psalme. Kamor so prišli, so jih sprejeli prebivalci s slovesnim zvonjenjem; mnogi gledavci so bili tako ginjeni, da so se jim pridružili in se metali na zemljo ali v trnje in po zimi v sneg.

Ta pokora se je ponavljala skozi trideset dni zjutraj in zvečer. Iz početka so pobožno živel; kmalu pa so se jim pridružili pohotniki in tatovi, uporabljajoč lepo priliko, tako da je papež Klement VI. radi teh izgrediv njih obhode prepovedal. Toda navzlic temu so se še leta 1626 bičarji zopet na Dunaju prikazali.

Tudi bičarstvo je seveda tolmaiti kot pojav verske blaznosti.¹⁾

1) Da preprečimo zlovoljno in naporno razlago, naj omenim, da blaznost imenujemo medicinski vsako dušno nenormalnost, torej vsako bolezen možganov, ki so središču duševnega delovanja; seveda se znanstvena in laična terminologija vzele ne ujema.

IV.

Nizozemski škof Kornelij Jansen je bil nasprotnik jezuitov in ustanovnik verskih razkolnikov "janzenistov". Ko je njegov priatelj Francois de Paris umrl l. 1727 v Parizu, se je obila množica zbrala pri njegovem grobu; možje in žene, stari in otroci so tam popadali na tla, dobili konvulzije, t. j. so se krčevito zvijali ter so s krčevitim kričanjem oznanjevali janzeniške nauke. Kmalu se je število konvulzionarjev na osemsto namnožilo, in najbrže bi se bili še bolj, da ni dal Ljudevit XV. siloma zapreti onega pokopališča.

V.

Vera v čarovnice je več stoletij zahtevala ogromno število žrtve. Obdolženke, zlasti stare žene z nagubanim obrazom so po obsodbi javno sežgali. Zanimiv popis čarovniške pravde na Slovenskem je priobčil Lesar v popisu ribniške doline. — Cesarica Marija Terezija je prepovedala l. 1747 sežiganje čarovnic

in to prepoved je l. 1769 ponovila. Vera v čarovnice je do tedaj bila splošna med omikanci in prostaki, a med narodom se je vzdržala deloma še do današnjega dne. In baš ta vera je po cerkvenih in državnih zakonih povzročila toliko umorov. Sicer so vsi stari paganski narodi verovali v čarovnice, in stari Basi so jih že tudi s smrtjo kaznovali, toda cesar Karel Veliki se je z vso strogostjo upri temu nekrščanskemu početju; šele v 14. in 15. veku se je začelo tisto grozno preganjanje in mučenje nesrečnih žrtve tedanje krive vere. In baš krščanstvo je kolikor toliko zakrivilo s to gonjo s svojim naukom o hudičevi moči in oblasti. Papež Inocenc VIII. je v svoji buli: "summis desiderantes" iz l. 1484 vero o čarovnicah potrdil in njih preganjanje zapovedal. Proti temu nasilstvu so se borili, žal, da z majhnim uspehom, mnogi duhovni in posvetni učenjaki, a drugi so jo zopet zagovarjali.

Dasiravno je bila večina obdolženecv žrtve nespametnosti ali sovraštva; dasiravno so mučila prisilila marsikako izpoved, ki je bila storjena le v obupnosti sprično neznanosti bolečin, a smrtna kazen je bila nasledek bodisi priznanja, bodisi tajitve — saj sta bila sodnik in ljudstvo že preje prepričana o zvezi hudiča z obsojenko — vendar je brez dvoma bilo nekoliko čarovnic istinito prepričanih o svoji nadnaravni moči, in to spričo neke blaznosti.

Valvasor nam pripoveduje mnogo zanimivega o čarovnicah. Znani Ivan Geiter je nekoč pridigoval, da čarovnic v istini ni. Neka stara ženica pa ga je hotela prepričati o "copnicah"; legla je doma v korito, se mazala, nato začela skakati, in ko se je prebudila, je pripovedovala, kje da je bila.

Mazilo, pripravljeno iz raznih omotičnih sokov, in pa omotične pijske igrajo sploh veliko ulogo v vseh čarovniških pripovedkah, in prav to nam vsaj deloma tolmači to prikazen. Verjetno je, da so si zlasti stare histerijske ženske bodisi spričo tedanje splošne vere v veliko hudičevo oblast in moč, bodisi radi mnogih svojih grehov domisljale, da ima hudič posebno oblast nad njimi. Že spričo te trdne vere so bile take ženske v nenormalnem položaju, a omotična mazila in opojne pijske in morda tudi mesečnost — vse to skupaj je povzročilo, da so bile o svoji čarovniški moči trdno uverjene. Saj je znano, da imajo nekateri blazniki slične halucinacije; ker pa je bilo čarovništvo skozi več stoletij močno razširjeno, je smemo takisto prištevati epidemskim blaznostim.

VI.

Zelo razširjena je bila zlasti pri slovanskih narodih vera v volkodlake in vampirje. Je-li ta vera ostanek nekdanje vere o preseljevanju duš, ali pa spomin na verstvo Grkov, nočem tu razpravljati, pač pa naj iz temeljitega spisa Wiethalerjevega v "Ljublj. Zvonu" posnemam, kar in kolikor je za mojo razpravo potrebno in primerno.

Vera v volkodlake je bila razširjena pri Grkih. Likon, sin Pelasga, prvega arkadskega kralja, je nekoč Zenu daroval dete, a ko je žrtvenik poskrpnil s krvjo, se je izpremenil v volka. Vera v volkodlake je bila znana tudi starim Rimljanom, Keltem in Slovanom. — Na Francoskem je bila razširjena ta vraža zlasti v 16. veku; to nam dokazujejo mnoge volkodlaške pravde, manj razvita pa je bila med južnimi Romani.

Iz volkodlaških vraž se je izlegla popolna bolezen, ki jo zovemo likantropijo (licanthropia). Ti bolniki so si domisljali, da so volkovi, ter da se plazijo po noči po pokopališčih, razgrebajo mrliča, tulijo in trde, da se ločijo od volkov le s tem, da jim je dlaka na znotraj obrnjena, volku pa na zunaj. S silno pohotnostjo so združevali zverinstvo krvoželjnost, in v slast jim je šlo posebno človeško meso.

Pri mnogih slovanskih, osobito južnih plemenih, se je volkodlaštvo spojilo z vampirstvom. "Volkodlak" n. pr. Srbom ne znači samo človeka, v volka izpremenjenega, ampak še dokaj hujšo pošast, vampirja, to je mrtveca, ki v grobu ne strohni in ne najde pokoja, marveč ondi dalje živi ob svojih v svojih sorodnikov in znancev krvi, katero jim hodi po noči izsavsati. Sicer pa

se je vera v vampirje udomačila pri vseh slovanskih rodovih. Mnogo takih pravljic je zapisal Valvasor, ki tudi pripoveduje, da se je možno ubraniti vampirjev s tem, da se njih truplo v grobu prebode s kolcem. Še leta 1870 so v zapadni Prusiji poskusili to staro sredstvo proti vampirstvu, in Jagičev arhiv poroča o volkodlaški pravdi, ki se je vršila v Istri l. 1882.

Omenil sem to vražo in iz nje izvira večkrat posledek blaznosti, včasih pa se dogajajo samomori v tolikem številu brez posebnih tehničnih razlogov, da se smejo amatrati kot učinki epidemske blaznosti. Plutarh pripoveduje, da so mileške device brez vsakega vzroka zdvijale ter zbraznele, tako da so ljudje mislili, da je zrak zastrupljen nato so si želele vkljub vsemu pregovarjanju smrt, in mnoge so se res tudi obesile, dasi so kolikor možno pazili nanje. Ko so bila vsa sredstva proti tej nenavadni bolezni brezuspešna, se je domislil nekdo zdravila, ki je pomagalo; javno so namreč razglasili, da bodo truplo vsake samomorke sramotno prepeljali po mestu.

Tudi v novejšem času je bilo v nekaterih krajih zdaj pa zdaj izredno mnogo samomorov, n. pr. konec prošlega in v pričetku tega stoletja v nekaterih francoskih in sosednjih nemških mestih, ne da bi bili zasledili pogoje, ki sicer povzročajo pomnožitev samomorov.

VIII.

Lahko bi navedel še mnogo primerov rahlejših epidemske blaznosti. Tako se je n. pr. l. 1841 in 1842 na Švedskem prikazala

pri mnogih ženskah verska ekstaza. L. 1856 je pričelo v Piemontu dvaindvajset ljudi, med temi le en fant, brez vzroka plezati na drevesa, krčevito se pri tem zvijati, a l. 1857 in 1858 so si v južni Nemčiji ženske odrezavale kite itd.

S tem, da sem zbral in podal skupnem pregledu vrsto pojavov, katere sem označil kot "epidemske blaznosti", nisem nikakor namerjal znanstvene, strokovne razprave, nego hotel sem jih le združiti v nekako kulturno sliko. Priznam, da se da ugovarjati tako heterogenim prikazni v enem okviru, in tudi skupni naslov se bo morda komu zdel neprimeren; toda saj tudi meni ni bil kot nekako vnanje združilo pojavov, ki so sicer daleč vsakega in bi se morali z medicinskega stališča na različne načine tolmaiti, ki pa imajo v kulturno-zgodovinskem pogledu mnogo sorodnosti in sličnosti.

Na prodaj chromatična-polnovrstna harmonika,

z 48 basi, samo par tednov rabljena, samo \$75.00; nova pa je veljala \$160.00.

8 NOVIH LUBASOVICH chromatičnih harmonik na prodaj po \$75.00 komad.

ALOIS SKULJ

323 Epsilon Place
Brooklyn, N. Y.

NA PRODAJ IMAM

pet velikih stavbišč (lot), katere se nahajajo blizu 5754 Oak Park Ave., le tri bloke južno od Archer ave. Za ceno se lahko ogledate osebno ali pisмено pri: Frank Setina, 5754 S. Oak Park ave., Chicago, Ill., ali pri lastniku: Frank Hren, 25 West Illinois St., Chicago, Ill. (Tel. Central 2178).

—(Adv.)

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafr.

(Dalje.)

Mož je bil star ne samo po letih, temveč tudi po svojih nazorih... Z načeli novega kazenskega reda se ni mogel in ni hotel sprizniti, zlasti pa je bil nasprotnik pravila, da obtoženčovo priznanje zločina ne sme veljati za dokaz njegove krivde. Zamudil ni nikdar nobene prilike, da bi ne bil pokazal svoje mrznje do idealnega naziranja, po katerem so se odlikovala novejša zakonita določila... Ako bi bilo šlo po njegovem, bi ne bilo niti tožitelja niti zagovornika — zlasti pa zadnjega ne. Po njegovem mnenju je bil vsak, ki je sedel na zatožni klopi, prav gotovo tudi kriv. Zato tudi nikoli nobenega obtoženca ni lepo ogovoril. Oprostitve kakoga obtoženca je pomenila zanj izgubljeno bitko!... Čim več obsodb je mogel izreči, tem večjo radost mu je občutilo srce. Odlikoval se je pa tudi po izredni mrznosti do naroda, med katerim je živel, in srce mu je utripalo veselja, kadar je sodil in obsojal to ljudstvo, dasi je bil sam vzrastel iz njega...

Tudi danes se mu je zdelo veldobro, saj je bilo i deklete, ki je sedelo na zatožni klopi, član onega rodu, katerega je on zgolj iz političnih nagibov tako črtil in mrzil!...

Samo to ga je nekoliko skrbelo, da bi se porotniki ne dali omamiti od lepote mlade obtoženke, kajti vedel je iz izkušnje, da lepota, zlasti ženska, čisto mogoče vpliva na sodbo...

Zato pa je danes še ostentativneje prežiral določbe kazenskega reda in še bolj je rohnol nego po navadi. Ker je bila Manica svojo krivdo pripoznala, bi bil obravnava najrajši takoj zaključil. Vendar zakonu je moralo biti zadoščenol... In tako jo je izpraševal še nadalje... Z noročujim glasom je hotel spraviti iz nje one intimnosti, katerih posledica je bil po njegovem mnenju njen zločin. Toda Manica je pri zadnjem njegovem vprašanju sramežljivo povsila oči ter molčala. Bila je tega mnenja, da je storila dovolj, ako se je obtožila, in da predsednika vse drugo ne briga nič, zlasti pa to ne, kar je hotel zvedeti od nje...

Predsednik je mrmral nekaj o zakrknjenosti in trdovratnosti, in tega mnenja so bili večinoma tudi poslušalci. Mnogi ji niso mogli odpustiti, da jih je s svojim molkom spravila ob oni užitek, katerega so se tako veselili...

Predsednik je zaslísal tudi zvedenca, ki sta bila otrokovo truplo preiskala. Izpovedala sta nekaj boječe, neodločno. Konstatovala sta oba, da bi dali odtiski prstov, ki so se poznali otroku na obrazu, sklepati na močnejšo roko, nego jo je imela obtoženka. A tedaj je zagrmel spet predsednik ter srdit vprašal: "Ni li mogoče, da so se odtiski vsled oteklina povečali?"

Izvedenca pa sta se požurila, potrditi to vprašanje. Bala sta se predsednika, ne da bi bila sama vedela, kakaj. Sicer pa sta opazila svoj poklic kot sodna zdravnik že davno čisto mehanično, brez vsakega čuta, brez žavedanja onih dolžnosti, ki sta jih bila prevzela. Bila sta odreenela v svoji službi in poznala nista več sočutja do tistih, katerih usoda je bila zavisna od njihine izpovedi...

Resume predsednikov je bil tak, da o izreku porotnikov ni mogel nihče več dvomiti. Zagovornik se itak prav nič ni napejal. Govoril je nekaj, naposled pa pripomnil:

"Če sama priznava, da je storila to, ji tudi jaz ne morem pomagati!..."

Eh, če bi se bil imel nadejati mastnega plačila, potem seveda bi bila stvar druga, potem bi bil govoril, če treba, cele ure, potem bi bil izkusil dokazati, da je dejanje zvršila v neopredelnosti, nezavednosti, poklical bi bil na pomoč vse one, ki so kdaj pisali kaj o nekaznivosti zločina... Toda tako...

Samo nekdo je čuvstvoval, globoko čuvstvoval z nesrečnim dekletom, in to je bil obtožitelj!... Bil je to človek izredno mehkega, blagega srca, ki je bil ves zavzet za človekoljubna načela, katerih so se bili začeli tisti čas poprijemati razboriti kriminalisti. Smatral je vsakega obtoženca za nesrečnika, s katerim je treba imeti usmiljenje, kateremu je treba pomagati kolikor mogoče... On je bil rojen kazenski zagovornik, a ironija usode je hotela, da je moral obtoževati!... Aj, kako rad bi bil zamenjal svoje mesto z onim suhoparnim, računajočim advokatom, ki mu je sedel tam nasproti! Imel je izumljen briljanten zagovor, ki bi bil brez dvojbe rešil obtoženko! Tako pa jo

je moral tožiti zoper svoje prepričanje, moral je predlagati kazen zanjol!... Gnev mu je polnil prsi, ko je čul malomarne besede zagovornikov, in če kdaj, si je želel zdaj, da bi njegova obtožba ne imela uspeha! Bil je v srcu popolnoma uverjen o tem, da tiči za tem zločinom neka skrivnost, in da je deklet, ki je sedelo na zatožni klopi, navzlic priznanju nedolžno. Zato pa je bila njegova obtožba tudi taka, da mu je predsednik enkrat celo besedo prestrigel, rekoč:

"Gospod pravdnik, vi zagovarjate, ko bi morali obtoževati!..."

A on se ni dal oplasti.

"Po določilu § 3. kazenskega reda sem dolžan navesti vse, kar govorim zoper obtoženko, a tudi vse, kar govorim za obtoženko", je odvrnil tako odločno in s tako samozavestjo, da si ni upal predsednik pripomniti ničesar več. In govoril je še dalje tako, kakor sta mu velevala zakon in srce. Toda porotniki so slišali najzadnje predsednika, in to je bilo spričo njih omejenosti in njih kratkega spomina odločilno... Spoznali so obtoženko krivo, a sodni dvor ji je prisodil z ozirom na to, da ni bila še dopolnila dvajsetega leta, desetletno poostre-po ječo.

Predsednik ni mogel pritažiti veselja, ko je oznanjal kazen, in nekako porogljivo se je muzal proti državnega pravdnika namestniku, ki se ni mogel otrestiti slutnje, da se je zgodil z današnjo obsodbo justični umor. Preklinjal je po tihiem svojo usodo, ki je hotela, da je i on sode-loval pri tej obsodbi, ki mu je sploh odmerila delokrog, za katerega je bil tako malo ustvarjen...

Manica je mirno poslušala svojo obsodbo... A v tistem hipu, ko je bil predsednik naznanil kazen, se je začel tam doli med poslušalci čuden, nečloveški glas, kakor bi bil zakričal kak mutec, ki mu ni dano govoriti, ali pa človek, ki mu je smrtni strah zadrnil grlo. In precej nato je bilo slišati, kako je telebnilo človeško telo po tleh...

Manico je prešinila grozna slutnja. Navzlic nenavadnemu glasu je spoznala svojega očeta in pozabivši za hip popolnoma, kje je, je vzklila s pretresljivim glasom:

"Oče, oče, oče!..."

A več izreči ni mogla, ker jo je dal predsednik odvesti...

Tam doli pa so se gnetli ljudje okrog nepoznanega človeka, ki se je bil onesvestil...

Manica se ni motila; bil je res njen oče...

Od tistihdob, ko so bili Tomaža iztirali iz cerkve, ljudje niso več dvojili o tem, da ni prav pri zdravi pameti. Vse njegovo vedenje in početje je pričalo, da mu je duh zatemnel...

V cerkev ni zahajal več, a napravil si je sredi gozda iz kolov in vej nekako kapelico, in tu je včasih praklepal po cele dni; včasih pa se je sukal okoli oltarja, ki si ga je bil sestavil iz kamnja, kakor bi sam maševal... Dogodilo pa se je tudi, da se po več dni za vrsto ni ganil s doma. Ležal je vznak na svoji postelji in zrl nepremično v strop. Užil je samo to, kar mu je žena vsilila, ali pa, kolikor ga je z zvijačo pripravila do tega...

V njegovih možganih se je čudno snovalo in vrtilo... Včasih so mu pošle misli skoro popolnoma, tako da se je zavedel komaj še samega sebe, včasih pa se mu je spet nenadoma posvetilo, in razločeval je spet reči okrog sebe, spomnil se hčere, spomnil vsega, kar se je bilo zgodilo... A to zavedanje je bilo navadno le hipno, pojmi so se mu zopet zmedli, ter iznova se ga je lotilo neko stanje, ki bi se bilo dalo še najbolj primerjati poluspanju...

Ko pa je bil prišel par dni, predno se je imela vršiti obravnava zoper Manico, nekdo k njemu a to novico, se je lotila nenavadna energija njegovega sicer oslabelega duha. Nekaj čudnega je prešinilo njegov život in njegove možgane, ko je slišal izgovoriti ime svoje hčere. In kakor bi se mu bilo posrečilo, zbrati in združiti še enkrat vse one neštete vezi, po katerih se stakajo človeško misli v zaokroženo celoto in logično jaanost, je začel hkratu pojmiti, kakaj gre in kaj se ima zgoditi... In od tiste-ga trenutka ni ona energija njegovega duha zapustila več. Držal je takorekoč sam sebe za vajeti in z nekim čudovitim, nerazumnim napotkom je premagoval slabost, ki se mu je sramertja vračala. Bilo mu je, kakor bi se bil prebudil iz sanj, in hkratu je vedel spet, kaj dela in kaj mu je storiti... Zapolnil si je dan obravnave in napotil se je z doma ter premagal vse zapreke, dokler ni dospel na kraj mesta, kjer se je imela izreči zoper njegovo nedolžno hčer...

(Dolje prihodaj!)

Dobre volje

in vesel biti mora človek kateri ima dobro prebavo. Kadar vi prebavljate svoja tri jedla na dan, potem sledi dobro zdravje.

SEVERA'S BALZOL

napravi prebavo naravno in lahko in jo zanesljiva splošna tonika kadar telesni sistem oslabi. Prave zdravilo zoper dolgotrajno neznanost.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte zanj v lekarnah.

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.